

**ПРОЄКТНІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА,
СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Тетяна Шевчук

*д. філол. н., професор,
завкафедри загального мовознавства, слов'янських мов
та світової літератури, керівник проєкту
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Термін виконання міжкафедрального наукового проєкту МОН України в ІДГУ «Регіональна література етнічних груп Українського Придунав'я як засіб формування колективної ідентичності локального соціуму» (2019-2021) добігає кінця. Приємно відзначити, що до 30-річного ювілею незалежності України автори проєкту реалізували усі поставлені перед собою завдання. На сьогодні опубліковано:

- альбом «Художники Бессарабії» (2020), який містить твори членів Ізмаїльської міської організації НСХУ;
- три випуски серії «Поезія Буджака», серед яких:
 - «Поміж Дунаєм і Дністром», куди увійшли твори україномовних поетів регіону (Вип. 1, 2020. Укладач – проф. Райбедюк Г.Б.);
 - двомовні випуски:
 - «Две люлки, две родини / Дві коліски, дві Батьківщини» (Вип. 2, 2021. Укладачі – проф. Шевчук Т.С., викл. Берестецька О.П.)
 - «Escoul Vigeacului / Відлуння Буджака» (Вип. 3, 2021, у друці. Укладачі: проф. Шевчук Т.С., проф. Райбедюк Г.Б., адміністратор Інформаційного центру Румунії Урсу Н.Г.).

Розроблені матеріали розглядаються як практичне підґрунтя для вчителів-словесників на уроках літератури рідного краю та позакласних заходах. Поетичні збірки проілюстровано Заслуженим художником України, доцентом ІДГУ Олександром Кара.

Вихід книг у світ супроводжувався їх презентаціями в Ізмаїльській картинній галереї (альбом «Художники Бессарабії») та невеликих районних центрах і селах Бессарабії (Арциз, Рені, Котловина й ін.); у приміщенні ізмаїльської типографії «Ірбіс» із запрошенням нечисленної групи учасників з дотриманням заходів безпеки спілкування («Поміж Дунаєм і Дністром»).

До першого випуску «Поміж Дунаєм і Дністром» (серія «Поезія Буджака. Вип. 1 увійшли твори україномовних поетів нашого регіону Михайла Василюка, Валерія Виходцева, Таміли Кібкало, Галини Лисої, Володимира Реви, Володимира Сімейка. Появі цього виконаного на академічних засадах і ошатно оформленого видання передувала серйозна дослідницька робота: наукові публікації, керування кваліфікаційними роботами з естетичної проблематики регіональної поезії з призовими місцями у конкурсах національного рівня, опрацювання різних джерел: раніше друкованих збірок, альманахів, часописів, періодики. Цілісне сприйняття цього видання довершують короткі відомості про біографію та мистецьку ідентичність кожного автора. Для

встановлення біографічних відомостей поетеси Галини Лисої проф. Галина Райбедюк робила офіційний запит з подальшим отриманням копії свідоцтва про народження.

Значну частину вміщених у книзі поезій присвячено регіональній проблематиці. Для назви запозичено фрагмент вірша ізмаїльського поета-кобзаря Михайла Василюка «Земля, що квітне рушником», в якому праукраїнську минувшину осмислено крізь призму буджацького хронотопу:

СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ПОЛІЛОГ: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Поміж Дунаєм і Дністром
До моря горнеться степами
Земля, прозвана Буджаком
Турецькомовними вустами.

Книга відкриває перед широким колом читачів унікальну грань національної культури в її багатстві та розмаїтті. Авторами проєкту видання планувалось як посібник-хрестоматія під час вивчення літератури рідного краю в освітніх закладах півдня України. Під час презентації значну частину тиражу було подаровано Відділу культури та Відділу освіти Ізмаїльської міської ради, ізмаїльській бібліотеці імені І. Котляревського, бібліотеці та задіяним у проєкті кафедрам ІДГУ.

Поетична збірка «Дві коліски, дві Батьківщини. Поезія бессарабських болгар в українських перекладах» знайомить читача з художнім доробком українських поетів болгарського походження, представленим у паралельному перекладі українською мовою. У книзі розміщені як відомі поетичні твори, так і нові вірші поетів молодого покоління. Спільним стрижнем творчості бессарабських болгар є щира любов до двох країн: історичної Батьківщини та українського регіону Буджак, де понад двісті років мешкає найбільша болгарська діаспора. Це дуальне тяжіння відразу до двох держав виражено у назві збірки, якій послуговували рядки однойменного вірша поетеси Анни Терзивець. Презентація другого випуску «Две люльки, две родини / Дві коліски, дві Батьківщини» відбулась під час роботи

міжнародного форуму в ІДГУ «Болгарська громада України: історія, сучасність та перспективи розвитку в нових соціально-економічних умовах» («Две люльки, две родини»). На форумі були присутні аташе з питань культури Посольства Республіки Болгарія в Україні Олена Слатинська-Ованезова, народний депутат України Тетяна Плачкова, радник Генерального консула Болгарії в Одесі Ангел Ценов, співробітники ІДГУ, керівники болгарських культурних товариств Ізмаїла: Микола Іванов, Георгій Чилік й ін. Збірка поезій бессарабських болгар в паралельних перекладах державною мовою вийшла за фінансової підтримки Ізмаїльської болгарської громади імені Святої Софії.

Презентацію третього випуску серії «Поезія Буджака» «Ecoul Bugeacului», також підготовленого двома мовами (румунська, українська), заплановано на жовтень поточного року в Інформаційному центрі Румунії при ІДГУ. Книга знайомить читача з художнім доробком румуномовних митців слова південної Бессарабії, представленим у паралельному перекладі українською мовою. До збірки увійшли твори членів поетичного угруповання

«Відлуння Буджака» (Ecoul Bugeacului), яке очолює Іон Біку. В цій добірці віршів виражено як загальне тяжіння румуномовних поетів південної Одещини до осмислення свого етнічного коріння та національного надбання, так і їх звернення до вічних, наднаціональних цінностей. Фінансові витрати на видання цього тому взяла на себе Ізмаїльська виконавча влада.

Слід зауважити, що укладачі збірок зробили значно більше, ніж передбачалось у плані реалізації проєкту. Занурення у художній світ того чи іншого митця та усвідомлення естетичної вартості їх творчості, спонукало авторів проєкту з ентузіазмом виступити укладачами нових поетичних збірок регіональних митців: Валерія Виходцева

СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ПОЛІЛОГ: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

«Музика серця» (Г.Б. Райбедюк, 2019); Іона Бику «Strigătul tăcerii /Крик мовчання» (2020, Н.Г. Урсу), Івана Дерменжи «Вітер Бессарабії» (2021, Т.С. Шевчук). Усі видання супроводжуються фаховими коментарями, примітками, літературознавчими оцінками.

«Вітер Бессарабії» Івана Дерменжи представляє собою цикл поезій про міста, села, фестивалі та свята бессарабських болгар у перекладі з російської мови оригіналу відразу на п'ять мов: українську, болгарську, гагаузьку та англійську. У підготовці цього видання були задіяні: Леся Зюбак (україномовна версія); Лілі Спасова (болгарська за редагуванням д-ра Красимири Колевої); Анатолій Мілков (літературне редагування російськомовного оригіналу); Ольга Кулаксіз (гагаузька); Світлана Кожевникова (літературне редагування англійськомовних перекладів, зроблених студентами ІДГУ та учнями спеціалізованої школи № 1 м. Ізмаїл). Книга присвячена 200-річчю з заснування Болграду, а відкриває її український блок з поваги до 30-річного ювілею української державності. Презентація книги відбулася в ІДГУ та Болградській гімназії імені Г.С. Раковського, бібліотека якої отримала примірники усіх підготовлених видань проєкту «Регіональна література і живопис».

Приємно, що підведення підсумків реалізації проєкту припадає на славу річницю 30-річчя незалежності України. Досягнуті результати відчутно резонують зі стратегіями українського державотворення, адже поетичне слово етнічних спільнот регіонів в перекладах державною мовою є фактором єднання українського суспільства. Крім цього, поширення виданих збірок сприяє створенню позитивного туристичного іміджу Бессарабії; культурному обміну між регіонами України; розвитку вітчизняної школи художнього перекладу, зокрема залученню регіональних авторів і творчої молоді в загальноукраїнський літературний процес.